

„SÕDA JA RAHU“ EHK NOBELI RAHUPREEMIA VENE MOODI

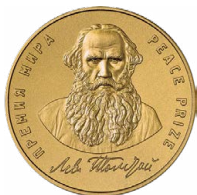
Kreml loodab varjatud mõjutegevusega parandada enda rahvusvahelist mainet.

Venemaa adub oma piiratud võimalusi Lääne mõjuagentide rakendamisel. Seetõttu on mõjutustegevuse teravik suunatud pigem kolmandatele riikidele.

Läänemaailma prestiižsetest ringkondadest väljatõugatud Venemaa annab vastukaaluks välja omaenda tingimustele vastavat rahvusvahelist rahupreemiat.

Rahvusvahelise poliitika kõrgliigast välja tõugatud Venemaal on viimastel aastatel olnud käded tööd täis erinevate mainekujundusprojektidega, mille abil loodetakse oma agressorriigi kuvandit ümber defineerida.

Üks selline algatus sündis 2021. aasta detsembris, mil Vene Ajalooseltsi nõukogu esimees ja Venemaa Välisluureteenistuse ülem Sergei Narõškin ning Putini nõunik ja Vene Sõjaajaloo seltsi nõukogu esimees Vladimir Medinski otsustasid luua alternatiivse Nobeli rahupreemia. Ettevõtmisse kaasati ka Riigiduuma välisasjade komisjoni esimees Leonid Slutski ning üheskoos asutati paralleelmaailma rahupreemia välja andmiseks Lev Tolstoi nimeline rahupreemia fond.

Vene kirjanduse suurmehe ja patsifisti järgi nime saanud rahupreemia pidi omistatama kas üksikisikule, organisatsioonile või initsiatiivrühmale saavutuste eest, mis aitavad kaasa „multipolaarse ja vägivallatu maailmakorra edendamisele ning rahvusvahelisel õigusel põhineva julgeoleku tagamisele“.

Fondi direktoriks määrati endine Venemaa suursaadik Sloveenias Doku Gapurovitš Zavgajev. Tema varasemate saavutuste hulka kuulub 2019. aastal Vene Ajalooseltsi ja Narõškini näpunäidete põhjal Igavese Tule süütamise aktsiooni korraldamine Ljubljanas – „NATO südames“, nagu Kreml toona võidukalt deklareeris.

„POSITIIVNE HÕLMAMINE“

Esimese Lev Tolstoi nimelise rahupreemia pälvis Aafrika Liit. 9. septembril 2024 Moskva Suures Teatris toimunud pidulikul auhinnatseremoonial andis preemia üle žürii esimees, dirigent ja Suure Teatri peadirektor Valeri Gergijev isiklikult. Diplomi ning nimelise Tolstoi portreega kuldmedali võttis vastu Aafrika Liidu juhtkomitee esimees Musa Faki Mahamat. Preemiaga kaasnev auhinnafond oli 30 miljonit rubla ehk pisut üle 300 000 euro.

Lev Tolstoi nimelise rahupreemia fondi asutamisprotokolli allkirjastamine
22. juunil 2022 Võidumuseumis (fotol vasakult: K. Mogilevski, L. Slutski, V.
Martõnjuk; tagumises reas vasakult: S. Narõškin, V. Medinski).

Allikas: peacefound.ru

Rahupreemia omistamist Aafrika Liidule kannustas aga puhas välispoliitiline kalkulasioon. Nimelt aduti Kremlis, et Aafrikas – kus oli asunud Vene ärihuvisid välja tõrjuma – tuleb positsioone kindlustama hakata. Aafriklased moodustavad ÜRO peaassambleel veerandi hääletajatest ning nende „positiivseks hõlmamiseks“ püüti üritusele tagada ka erinevate Aafrika turust huvitatud Vene ettevõtete, nagu Uralchem, Uralkali, Akron jt, rahaline tugi.

ETTEVAATLIKKUS LÄÄNE SUHTES

2025. aastal pälvisid preemia Kesk-Aasia riigid Kõrgõzstani, Usbekistani ja Tadžikistani presidentide isikus. Preemia väljaandjail tekkis aga kimbatuse: kus ja kuidas oleks kõige õiglasem tiitlit välja anda, kui auhinda olid valmis vastu võtma kõik kolm presidenti? Kavas oli seda teha Dušanbes, kuid Kõrgõzstani ja Usbekistani riigipead võinuks seda tõlgendada Tadžikistanile kaalukama rolli omistamises. Kompromissina anti auhind üle SRÜ liidrite mitteametlikul tippkohtumisel detsembris.

Kesk-Aasia riigid polnud aga mullu ainsad kandidaadid. Kolm Euroopa Parlamendi saadikut – Michael von der Schulenburg, Ondřej Dostál ning L'uboš Blaha, kes ei pidanud paljaks osaleda ka 9. mai pidustustel Moskvast – esitasid nominendiks tuntud majandusteadlase Jeffrey Sachs. Žürii aseesimees, Charles de Gaulle'i lapselaps Pierre de Gaulle küll tunnustas Sachs'i panust „multilateraalse maailmakorra edendamisse“, kuid hindas Kesk-Aasia riikide omavahelist piirikokkulepet väärilisemaks ponnistuseks.

Kreml oli juba eos ettevaatlik preemia Lääne kandidaatidele omistamisel. Näiteks 2024. aasta preemiat välja andes ilmnes, et sobivat Lääne nominenti ei pruugigi olla seda-võrd lihtne leida. Erinevad nimed, keda fondi juhtliikmed välja pakkusid – nagu Pink Floyd'i asutajaliige Roger Waters, filmirežissöör Oliver Stone või endine liidukantsler Gerhard Schröder –, oleksid olnud Venemaa välisministeeriumi hinnangul küll väärikad, kuid potentsiaalselt kontraproduktiivsed valikud. Watersi puhul ei oldud kindlad, kas too üldse oleks olnud nõus auhinda vastu võtma ning Moskvasse reisima. Stone'i ja Schröderi puhul aga tõdeti nende koduriikide „russofoobset eelhäälestust“ ning nenditi, et auhinna neile omistamine ei resoneeriks Venemaa vaates nende kodumail positiivselt.

TOETUS DMITRIJEVILT

Ülla eesmärgiga rahupreemia pole lähemal vaatlusel ei miski muu kui järjekordne eriteenistuste osalusel sündinud Kremli aktiivmeede.

Heale üritusele väärilise sponsori leidmiseks pöördusid Tolstoi rahupreemia fondi asutajad Kirill Dmitrijevi poole, et tema hallatav Vene Otseinvesteeringute Fond toetaks 2025. aasta tseremoonia läbiviimist ning Tolstoi rahupreemia fondi tegevust 15 miljoni rublaga. Fondi eestvedajate hinnangul aitab Lev Tolstoi nimeline rahvusvaheline rahupreemia anda täiendavat hoogu Venemaa positsiooni kindlustamisele rahvusvahelisel areenil ning edendada äri- ja majandussuhteid kodu- ja välismaiste ettevõtete vahel. On ju Dmitrijevgi möödunud aastal paistnud silma aktiivse tegevusega rahukõnelustel ning ärisidemete taastamine läänemaailmaga pole tema jaoks võõras siht.

Nagu näha, pole ülla eesmärgiga rahupreemia lähemal vaatlusel ei miski muu kui järjekordne eriteenistuste osalusel sündinud Kremli aktiivmeede. Sellega püütakse enda välispoliitiliste eesmärkide realiseerimiseks ära kasutada rohkem või vähem heausklikke välismaalasi.

Kreml on vägagi teadlik oma „hoolealuste“ võimalustest ning oskab neid vastavalt vajadusele sobivatesse rollidesse asetada. See on miski, millega tasub arvestada, kui satutakse mõnda venelaste „positiivse hõlmamise“ initsiatiivi.